

Bufetat har god **akuttberedskap**, men stemma til barnet blir ofte borte

Fylkesmennene har i 2017 ført tilsyn med om Bufetat oppfyller plikta til å hjelpe (bistandsplikta) når kommunane ber om tiltak. Dei førebelse rapportane viser at alle fem Bufetat-regionane sviktar når det gjeld å sikre barnet sin medverknad. Fleire av regionane behandlar ikkje søknadene grundig nok til å vite at dei tiltaka som er tilbodne, er til beste for barnet. Det er vidare vanskeleg å finne ut korleis Bufetat har vurdert situasjonane, fordi dokumentasjonen er mangelfull.

Bufetat er den statlege delen av barnevernet og skal blant anna hjelpe kommunane når dei ber om hjelp fordi barn må flytte heimanfrå.

Tilsynet omfatta hjelpeplikta som Bufetat har både i akuttsituasjonar og ved søknad om planlagde institusjons-tiltak, som hjelpe-, omsorgs- eller åtferdstiltak. Det er dei regionale inntakseiningane som har ansvaret for akuttberedskapen og for å behandle søknader om planlagde hjelpe- og omsorgstiltak i institusjon. Nasjonalt inntaksteam (NIT) er etablert for å behandle og innstille på tiltak i saker som gjeld barn som har vist alvorlege åtferdsproblem. Det er likevel dei regionale inntakseiningane som er ansvarlege for å oppfylle hjelpeplikta også i desse sakene.

For å oppfylle hjelpeplikta på forsvarleg måte må Bufetat tilby eigna tiltak når kommunen ber om hjelp til barn som må flytte heimanfrå, anten det er akutt eller planlagt. For å finne eit eigna tiltak må Bufetat ha tilstrekkeleg kjennskap til både behova til barnet og situasjonen barnet er i, og om aktuelle tiltak. Bufetat må vurdere konkret kvifor det foreslåtte tiltaket er til beste for dette barnet. Situasjonen barnet er i og behova det har, må vere avgjerande for kor raskt det får tilbod om tiltak.

Tilsynet blei gjennomført som systemrevisjon. Fylkesmannen intervjuar tilsette og leiarar på ulike nivå i organisasjonen. Fylkesmannen granska vidare styrande dokument for verksemda, og gjekk gjennom totalt 230 enkeltsaker for å danne seg eit bilete av om praksis i Bufetat er i tråd med regelverket.

I alle regionane fann fylkesmannen at Bufetat hadde ein tilgjengeleg akuttberedskap. Det er enkelt for kommunane og politiet å komme i kontakt med rette vedkomande når det er behov for akutttiltak. I dei fleste tilfella gir Bufetat *tilbod* om tiltak innan den sjølvpålagde fristen på to timar etter at førespurnaden kom. Men mange gonger må barna flytte så langt at det blir vanskeleg å halde ved lag kontakten med familie og nettverk.

Det er eit gjennomgåande funn at Bufetat ikkje sørgjer for at barnet kan medverke når dei behandlar søknadene om tiltak. Det er kommunen som har ansvaret for å snakke med barnet og få klargjort kva barna meiner, men Bufetat har ansvar for å vurdere og vekte synspunkta til barnet saman med dei andre relevante momenta i ei vurdering av kva som er til det beste for barnet, før det blir gitt tilbod om tiltak. I mange saker spør ikkje Bufetat etter kva barnet meiner når dette ikkje går fram av søknaden, eller synspunkta blir ikkje vurderte og tillagde vekt dersom dei er kjende. Dette gjeld i alle dei sakstypene som er undersøkte i dette tilsynet.

Eit anna gjennomgåande funn er at Bufetat ikkje sikrar at dei har tilstrekkeleg informasjon om barnet, situasjonen til barnet og kva behov barnet har, før det blir gitt tilbod om tiltak. Dette har fylkesmannen funne både i regionane og i NIT. Saksgjennomgangane viste at det heller ikkje alltid blir dokumentert at Bufetat gjer forsvarlege vurderingar av om det tiltaket

som blir tilbode, er eigna for å ta vare på barnet. Skriftleg dokumentasjon av faglege vurderingar er ikkje eit mål i seg sjølv, men det er ein heilt nødvendig reiskap for å sikre at barn, foreldre og samfunnet elles kan etterprøve vedtaka. Slik kan ein i ettertid vurdere om dei tiltaka som er sette i verk, har hatt den ønskete effekten.

Det kan vere vanskeleg å slå eintydig fast om manglande dokumentasjon av vurderingar i ei sak berre betyr at vurderingane ikkje blir dokumenterte, eller om dei faktisk ikkje blir gjorde. Manglande dokumentasjon er uansett brot på krava til forsvarleg saksbehandling og god forvaltingsskikk.

Nokre sentrale paragrafar i barnevernslova:

- Prinsippa om det beste for barnet og medverknad for barnet står i § 4-1.
- Kravet om forsvarlege tenester og tiltak i barnevernet finst i § 1-4.
- Oppgåvene til Bufetat er skildra i § 2-3 andre ledd.

Organiseringa av og oppgåvene til Bufetat er skildra på www.bufdir.no.

Dei endelege rapportane frå alle regionane og frå Nasjonalt inntaksteam (NIT) blir offentleggjorde på www.helsetilsynet.no. Der er alle rapportane etter tilsyn som fylkesmannen gjer på oppdrag frå Statens helsetilsyn. Etter at det landsomfattande tilsynet er avslutta, blir også rettleiaren som Helsetilsynet har utarbeidd som grunnlag for tilsyna som fylkesmannen har gjort, offentleggjort.